

УДК 330

DOI: 10.25140/2411-5215-2019-4(20)-127-136

*Ірина Косач, Сергій Журман***ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНЕ ПАРТНЕРСТВО
В АПК УКРАЇНИ: СТРАТЕГІЧНІ АСПЕКТИ***Ірина Косач, Сергій Журман***ГОСУДАРСТВЕННО-ЧАСТНОЕ ПАРТНЕРСТВО
В АПК УКРАИНЫ: СТРАТЕГИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ***Iryna Kosach, Serhii Zhurman***PUBLIC-PRIVATE PARTNERSHIP IN AIC
OF UKRAINE: STRATEGIC ASPECTS**

Стаття присвячена аспектам стратегічного управління державно-приватним партнерством з метою розвитку агропромислового комплексу України. Розглянуто основні можливі напрями реалізації відносин державно-приватного партнерства в АПК. Обґрунтовано, що державно-приватне партнерство у сфері АПК має стати об'єктом стратегічного управління в межах загальноекономічної політики держави. Доведено важливість та доцільність реалізації партнерських відносин у сфері АПК. Запропоновано заходи стратегічного управління реалізацією державно-приватного партнерства в АПК. Розглянуто етапи реалізації Стратегії розвитку державно-приватного партнерства в агропромисловому комплексі України.

Ключові слова: агропромисловий комплекс; державно-приватне партнерство; стратегія; стратегічне управління; партнерські відносини.

Рис.: 2. Табл.: 1. Бібл.: 11.

Статья посвящена аспектам стратегического управления государственно-частным партнерством с целью развития агропромышленного комплекса Украины. Рассмотрены основные возможные направления реализации отношений государственно-частного партнерства в АПК. Обосновано, что государственно-частное партнерство в сфере АПК должна стать объектом стратегического управления в рамках общеэкономической политики государства. Доказана важность и целесообразность реализации партнерских отношений в сфере АПК. Предложены меры стратегического управления реализацией государственно-частного партнерства в АПК. Рассмотрены этапы реализации Стратегии развития государственно-частного партнерства в агропромышленном комплексе Украины.

Ключевые слова: агропромышленный комплекс; государственно-частное партнерство; стратегия; стратегическое управление; партнерские отношения.

Рис.: 2. Табл.: 1. Библ.: 11.

The article is devoted to the aspects of strategic management of public-private partnership implementation in order to develop the agro-industrial complex of Ukraine. The main possible directions of public-private partnership in agroindustrial complex are considered. It is substantiated that public-private partnership in the field of agro-industrial complex should become the object of strategic management within the framework of the general economic policy of the state. The importance and feasibility of implementing partnerships in the field of agriculture are proved. The measures of strategic management of public-private partnerships implementation to agriculture are proposed. The stages of Strategy of public-private partnership in the agro-industrial complex of Ukraine are considered.

Keywords: agro-industrial complex; public-private partnership; strategy; strategic management; partnerships.

Fig.: 2. Table: 1. References: 11.

JEL Classification: Q19

Постановка проблеми. В умовах глобалізації актуальності набуває проблема підвищення конкурентоспроможності галузей пріоритетних галузей національної економіки і насамперед агропромислового комплексу. Перешкодою в нарощуванні необхідних обсягів продовольства й забезпечення повного імпортозаміщення на основі ефективного використання наявного ресурсного потенціалу є передусім відставання України від економічно розвинених країн у проведенні технічної і технологічної модернізації галузей сільського господарства; низькі темпи процесів інтенсифікації виробництва в межах реалізованих цільових програм; недостатнє використання наявних конкурентних переваг окремих регіонів. При цьому доцільно зазначити таке: монополізація агропромислового виробництва холдинговими компаніями, отримання ними преференцій з боку держави негативно впливають на функціонування суб'єктів малого бізнесу, позиціонування дрібних та середніх сільськогосподарських виробників як конкурентоспроможних учасників аграрного ринку.

ГАЛУЗЕВИЙ АСПЕКТ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА

Світовий досвід показує, що державно-приватне партнерство (ДПП) сприяє ефективному проведенню комплексної модернізації в усіх галузях АПК. Натомість сформований в Україні механізм державно-приватного партнерства в реалізації цільових галузевих програм не забезпечує системного здійснення інноваційних процесів у всіх напрямках і характеризується лише локальними змінами в окремих галузях (ЖКГ, охорона здоров'я, транспорт, виробництво електроенергії).

Розробка моделей і механізмів державно-приватного партнерства при проведенні модернізації галузей АПК, вибір методів та інструментів активізації інноваційного розвитку, що дозволять найбільш повно використовувати позитивний вплив зовнішніх і внутрішніх факторів для узгодження інтересів держави, підприємців та інвесторів вимагає відповідного теоретичного, методологічного й методичного забезпечення з урахуванням специфіки виробництва галузі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема відносин ДПП розглядається в наукових доробках як закордонних, так і вітчизняних учених, серед яких необхідно відзначити: Б. Данилишина, І. Брайловського, В. Варнавського, О. Вінник, І. Запатріну, В. Максимова, І. Нейкову, Ф. Оладеінде, В. Павлюка, Е. Сава, Д. Тейсмана та інших.

Виділення недосліджених частин загальної проблеми. Однак у зазначених дослідженнях недостатньо уваги приділяється комплексному аспекту методів державно-приватного партнерства, які на сучасному етапі активно розвиваються між державою і бізнесом в умовах реформування АПК. Потреба у визначенні стратегічних інструментів розвитку державно-приватного партнерства в агропромисловому виробництві викликає необхідність подальшого вивчення теоретичних аспектів їх обґрунтування.

Мета дослідження полягає в розробці практичних рекомендацій щодо стратегічного управління імплементацією інструментів державно-приватного партнерства в сучасних умовах розвитку агропромислового виробництва.

Виклад основного матеріалу. У 2007–2017 рр. частка аграрної продукції і харчових продуктів, насамперед зернових і рослинної олії, у загальному експорті товарів зросла з 12 до 40 %. Це, з одного боку, демонструє потужність сільського господарства, а з іншого – свідчить про слабкість промислових секторів [8, с. 330]. У зв'язку зі змінами умов ринкового середовища та погіршенням економічної ситуації необхідні зміни в системі та підходах управління АПК [4]. Комплексні економічні перетворення, що відбуваються сьогодні в Україні, дозволяють виробити моделі побудови й послідовної реалізації сучасних економічних відносин та поступову інтеграцію українських підприємств у міжнародні економічні зв'язки [7, с. 8]. Нині ідеологія використання інституційних і організаційних механізмів державно-приватного партнерства набула значного поширення у світі. У розвинених країнах ДПП є однією з пріоритетних умов формування ефективної економічної політики, активізації інвестиційної та інноваційної діяльності та стимулом для розвитку виробничої та соціальної інфраструктур.

Основна ознака партнерських відносин – встановлення породжуваних спільною діяльністю різноманітних контактів, побудованих на комунікаціях (обмін інформацією), інтеракціях (обмін діями) і соціальній перцепції (сприйняття і розуміння партнера). Формування партнерської взаємодії відбувається за допомогою потоків, зв'язків, які обумовлені діяльністю підприємств, що є суб'єктами цієї взаємодії, причому ці зв'язки повинні бути доступні всім учасникам процесу. Інформація про вихідні дії всередині сформованої системи повинна бути доступною кожному підприємству-партнеру. Наявність партнерства априорі передбачає надання однакових прав і рівною мірою відповідальності всіх взаємодіючих сторін (незалежно від того, що кожна з них може мати свої власні цілі й конкретні завдання), індивідуально виражену мотивацію. У такому контексті ДПП в агропромисловому комплексі треба розглядати як інституційний та організаційний альянс державної влади і приватного бізнесу з метою реалізації національних і локальних пріоритетно значущих проєктів, що здійснюється на принципах взаємовигідності й консолідації спільних зусиль.

ГАЛУЗЕВИЙ АСПЕКТ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА

В угоді про соціальне партнерство між державою (або регіональними органами влади) та бізнесом (галузевими спілками, агрохолдингами, підприємствами) ставиться мета створення нових робочих місць і благоустрій території. Кожна зі сторін ДПП здійснює свій внесок у спільний проєкт: бізнес – фінансові інвестиції, професійний досвід, ефективне управління і використання ресурсів, гнучкість і оперативність у прийнятті рішень, схильність до інновацій, розвиток нових форм організації виробництва, створення нових підприємств, формування ефективних інтеграційно-коопераційних зв'язків і т. ін.; держава – бюджетні кошти, податкові преференції, митні та інші пільги та гарантії, сформоване інституційне середовище для розробки й реалізації ДПП-проєктів.

В основі визначення пріоритетів модернізаційних змін функціонування АПК лежать євроінтеграційні виклики, про що йдеться у Стратегії інтеграції України до ЄС. У свою чергу, основою розробки стратегічних напрямків у контексті забезпечення продовольчої безпеки України є Стратегія національної безпеки України, одними з пріоритетних заходів якої є формування конкурентоспроможної ринкової економіки в поєднанні з політикою соціального розвитку та зростання рівня життя населення. До основних напрямків державної політики з питань продовольчої безпеки України віднесено забезпечення умов для сталого зростання та підвищення конкурентоспроможності економіки; утверджується важливість створення конкурентного середовища, у тому числі шляхом активізації розвитку малого підприємництва.

Впровадження механізму державно-приватного партнерства в АПК має стати об'єктом стратегічного управління в межах загальноекономічної політики держави, що сприятиме стабільності інституціонального регулювання. На важливості часу для забезпечення стабільності інституцій свого часу наголошував Дж. Б'юкенен, вказуючи на те, що «необхідно створити такі «правила гри» в економіці, які будуть залишатись стабільними після зміни декількох поколінь людей [2]. Це має забезпечити стабільність правил обміну й укладання угод. З цього приводу вчений-економіст О. В. Крисальний зауважує, що «тільки держава може забезпечити економічну свободу всім суб'єктам господарювання, створити надійний механізм захисту населення від впливу стихії ринку ... здійснити відповідні політичні, економічні та соціальні реформи» [5].

Реалізація стратегічних імперативів має відбуватись шляхом застосування системних заходів стратегічного управління державно-приватним партнерством у галузях АПК із розробкою та імплементацією відповідних норм стратегічного управління [4]. Отже, Стратегія розвитку державно-приватного партнерства в агропромисловому комплексі та відповідні програми, в межах яких визначатимуться цільові орієнтири формування відносин ДПП та відповідні джерела фінансування, мають бути віднесені до пріоритетних документів. При цьому програмні документи мезорівня мають відповідати програмним документам вищого рівня. Стратегія покликана визначити пріоритетні довгострокові напрями та завдання, результатом виконання яких має бути усунення наявних диспропорцій та орієнтація на динамічний та стійкий розвиток [10].

На наше переконання, доцільною є орієнтація стратегічного управління ДПП в АПК на поєднання програмно-цільового та проєктно-цільового підходів. Програмно-цільові заходи передбачають встановлення стратегічних орієнтирів підприємницької інтеграції на засадах ДПП з урахуванням специфіки розвитку території. Проєктно-цільовий підхід передбачає розробку та впровадження конкретних проєктів ДПП. Реалізація запропонованої Стратегії повинна здійснюватись у межах відповідних цільових програм та враховувати:

- системний підхід до формування стратегічних напрямків;
- погодженість галузевих і державних пріоритетів;
- усунення суперечностей між державним та приватним партнерами;
- об'єднання зусиль на пріоритетних напрямках з окресленням джерел фінансування.

ГАЛУЗЕВИЙ АСПЕКТ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА

Паралельно з впровадженням заходів стратегічного управління розвитком ДПП в АПК формується одне із ключових завдань – пошук балансу між інтересами та стимулами державного та приватного партнерів з урахуванням тих можливостей соціально-економічного розвитку, що виникають завдяки спільним пріоритетам (рис. 1).

Рис. 1. Взаємодія інтересів держави та приватного партнера в контексті відносин ДПП

Джерело: розроблено автором.

У контексті взаємодії зазначених інтересів державного і приватного партнерів (рис. 1) заходи Стратегії повинні безпосередньо визначати перспективи впровадження конкретних проектів ДПП в агропромисловому комплексі на основі дослідження можливостей реалізації. Провідні українські дослідники у сфері ДПП І. Брайловський, І. Запатріна, П. Шилепницький [1; 3; 11] наголошують на відсутності прозорого діючого механізму реалізації ДПП, що є фактором негативного впливу на мотивацію суб'єктів підприємництва в партнерських відносинах. На наш погляд, створення єдиної бази даних проектів, що очікують на інвестиції, а також бази оперативної інформації про стан реалізації проектів та його результати надади б можливість громадськості вільного та оперативного доступу до інформації, що підвищить рівень довіри населення, а також створить умови для порівняльного аналізу успішності проектів у різних галузях.

Отже, деталізація базових положень розробки Стратегії дає змогу підтвердити таке:

- розширення процесів партнерської взаємодії із залученням підприємств малого бізнесу, ідентифікування специфіки рівня взаємодії та можливостей, що визначаються за допомогою синергетичного потенціалу ДПП, забезпечують достатній рівень результативності процесів стратегічного управління ДПП та стратегії розвитку ДПП в АПК;

- ефективне впровадження ДПП у системі національної економіки сприятиме вирішенню проблем вітчизняного АПК;

ГАЛУЗЕВИЙ АСПЕКТ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА

- раціональне управління використанням ресурсів усіх видів уможлиблює підвищення рівня економічної та соціальної безпеки утворених інтеграційних формувань.

Отже, впровадження механізму ДПП в АПК України треба проводити за такими етапами розроблення та реалізації відповідного типу Стратегії, що відображено на рис. 2:

1 етап – розробка концептуальних засад Стратегії;

2 етап – визначення цілей оптимальної для АПК України Стратегії розвитку ДПП в АПК. При цьому головна мета довгострокової Стратегії може бути структурована на декілька підцілей, які в сукупності виступатимуть головними цілями стратегічних планів та програмно-цільових документів. У межах цього етапу також доцільно здійснювати уточнення цілей і завдань із урахуванням досягнутих масштабів розвиненості потенціалу ДПП;

- конкретизація принципів формування Стратегії розвитку ДПП в АПК.

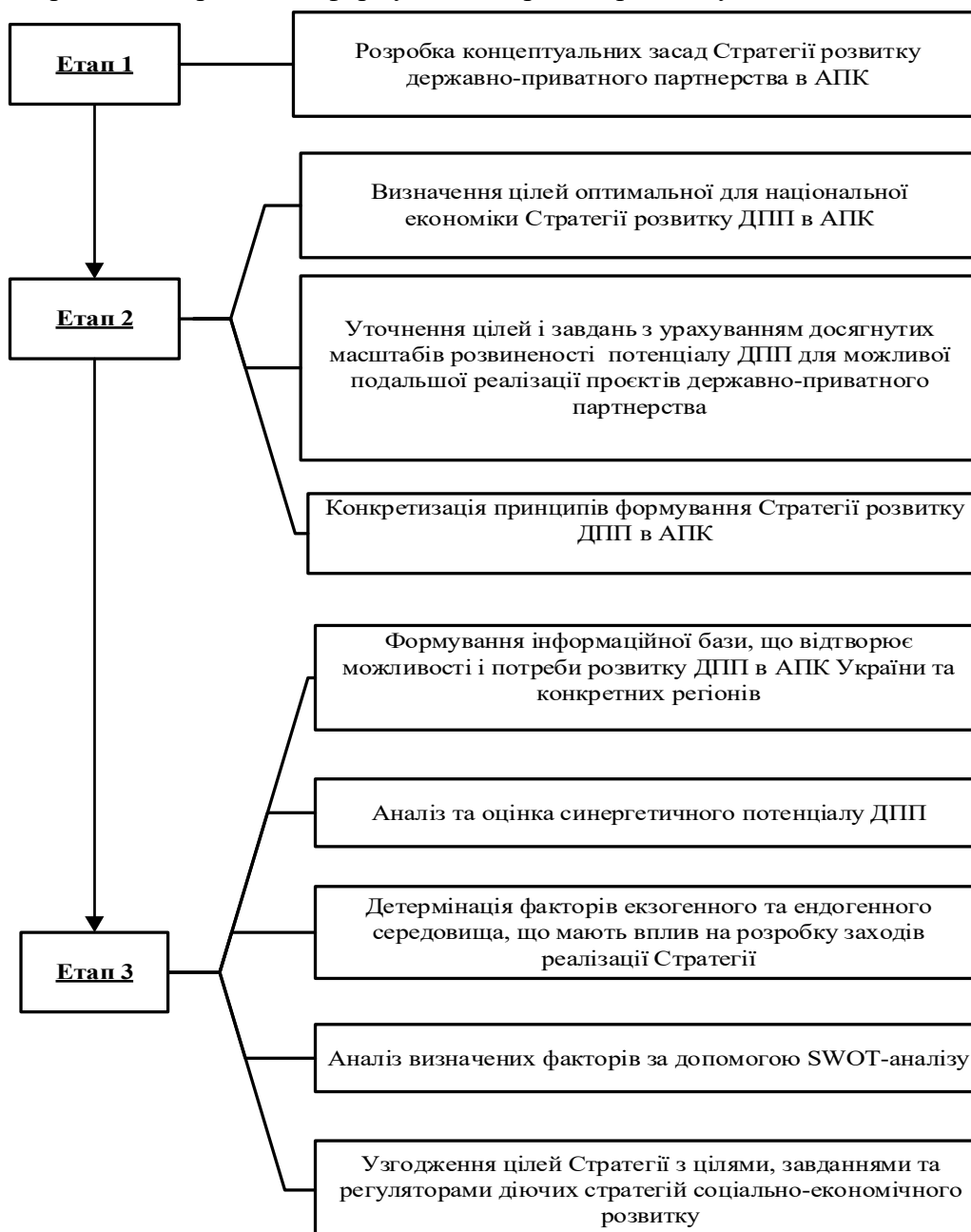

Рис. 2. Алгоритм формування Стратегії розвитку державно-приватного партнерства в АПК

Джерело: розроблено автором.

ГАЛУЗЕВИЙ АСПЕКТ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА

3 етап – формування інформаційної бази, що відтворює можливості й потреби розвитку ДПП в АПК України. Також реалізація зазначеного етапу передбачає:

- детермінацію факторів екзогенного та ендогенного середовища, що мають вплив на розробку заходів реалізації Стратегії;
- аналіз визначених факторів за допомогою SWOT-аналізу;
- узгодження цілей Стратегії із цілями, завданнями та регуляторами діючих стратегій соціально-економічного розвитку.

Базисом Стратегії можуть розглядатись:

- засади державної політики і програмно-цільового управління у сфері ДПП в АПК;
- формування та впровадження інститутів ДПП із визначенням очікуваного ефекту від реалізації різних форм відносин між державним та приватним партнерами;
- напрями застосування сучасних механізмів ДПП;
- нормативно-правова основа забезпечення реалізації проєктів ДПП із встановленням адміністративних та зв'язків у контурі ДПП.

При цьому нами пропонуються такі пріоритетні проєктні напрями (таблиця).

Таблиця

Напрями проєктів державно-приватного партнерства в контексті Стратегії

Напрями проєктів ДПП суб'єктів малих форм	Розподіл функцій між учасниками ДПП	
	Участь держави	Участь суб'єктів малих форм господарювання
1. Створення потужностей із первинної переробки молока, м'яса, плодоовочевої продукції	- формування інженерної інфраструктури; - надання позик; - державне замовлення; - оренда та лізинг сільсько-господарської техніки; - кадрове забезпечення реалізації проєкту	- організація та проведення робіт із будівництва інфраструктурних об'єктів; - управління постачанням сировини та матеріалів; - підготовка персоналу; - управління процесами виробництва; - збутова політика та логістичне управління
2. Будівництво об'єктів зберігання та дистрибуції		
3. Створення овоче-виросувальних господарств закритого ґрунту		
4. Розвиток зрошувального земледення		
5. Організація фермерських господарств сімейного типу		

Джерело: сформовано автором на основі [10; 11].

У контексті розробки пріоритетних напрямів проєктів ДПП треба враховувати специфіку природно-кліматичних умов та економічну сприятливість, що обумовлює спеціалізацію сільськогосподарського виробництва на обмеженому переліку видів продукції. Так, соняшник є профільною культурою для Дніпропетровської, Донецької, Запорізької, Луганської, Миколаївської, Харківської та Черкаської областей, овочі – для Миколаївської, Одеської та Херсонської областей, зернові та зернобобові – для Київської, Полтавської, Черкаської, Вінницької, Харківської областей. У галузі тваринництва спостерігається така тенденція: на виробництві м'яса ВРХ спеціалізуються підприємства та фермерські господарства Київської, Черкаської, Чернігівської, Хмельницької, Вінницької та Полтавської областей, м'ясо птиці – Київської, Львівської та Запорізької, молоко та молокопродукти – Вінницької, Київської, Донецької, Полтавської, Харківської, Чернігівської та Черкаської [6].

Характеризуючи особливості виробництва аграрної продукції на підприємствах, вважаємо доцільним зазначити, що вона відрізняється від структури агровиробництва по Україні загалом. Зокрема, у структурі виробленої сільгосппідприємствами продукції

ГАЛУЗЕВИЙ АСПЕКТ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА

частка овочів, картоплі, винограду та плодово-ягідної продукції є низькою – менше ніж 1 %, натомість для структури виробництва господарств населення ці позиції є пріоритетними. Натомість переважну частку виробництва ріпаку, соняшнику та хмелю забезпечують саме сільськогосподарські підприємства [6].

Зважаючи на визначення продовольчої безпеки як одного з пріоритетів розвитку ДПП в АПК, запропоновані напрями мають бути узгодженими з потребами продовольчого ринку та розвитком ринкової інфраструктури в умовах наявності законодавчих обмежень. Розроблені сценарії дозволять врахувати зміни зовнішніх параметрів та сконцентрувати увагу на вразливих місцях впровадження відносин ДПП, а результати їх реалізації – виділити пріоритетні напрями управління за умови їх зміни.

Водночас вважаємо за необхідне зауважити, що, зважаючи на багатокомпонентність цілей ДПП, сценарії можуть бути такими:

- бюджетно-фінансовий, в основі якого лежить ідея пріоритетного розвитку тих секторів АПК, які в близькій перспективі забезпечать значне збільшення рівня бюджетної самозабезпеченості;

- ресурсний, що орієнтується на максимальне використання природних можливостей (грунтових, природно-кліматичних, рекреаційних ресурсів);

- інвестиційний, спрямований на підвищення інвестиційної привабливості для широкого залучення як вітчизняних, так і закордонних інвесторів з метою модернізації виробничого потенціалу;

- інноваційний, що припускає істотні зміни в механізмах і структурі економічного зростання, причому його основним джерелом повинні стати результати використання досягнень науково-технічного прогресу [4].

У контексті позиціонування процесів формування відносин ДПП в агропромисловому виробництві вважаємо за доцільне обмежитись сукупністю методів, що мають назву «5-і»: інтенсивність, інновації, інвестиції, інституції, інфраструктура. Інтенсивність характеризує формування умов, сприятливих для тих напрямів і проєктів ДПП, які забезпечують розвиток суб'єктів господарювання та їхні конкурентні переваги на ринку агропродовольчої продукції, що в сукупності сприяє забезпеченню продовольчої безпеки.

Інновації є основою технологічного забезпечення галузі, включаючи як технології виробництва, захисту рослин, підвищення родючості ґрунтів, так і модернізацію обладнання і техніки, що використовується в агропромисловому виробництві. В аграрній сфері економіки розвинених країн процеси інтеграції та відносини ДПП пов'язані з модернізацією та розвитком інновацій. В Україні питома вага інноваційно-активних аграрних підприємств становить менше ніж 5 % від загальної кількості організацій, що випускають інноваційну продукцію по економіці загалом.

Фактором, який суттєво стримує інноваційний розвиток, виступає низьке технічне забезпечення аграрної сфери, що не сприяє її модернізації. Обмежує розвиток інновацій в аграрній сфері й несформованість інфраструктури інноваційного ринку, де так і не було залучено фінансової складової, недієвою є система трансферу технологій, не створено ефективних механізмів зв'язку наукових структур із виробництвом і стимулювання інноваційної діяльності. Стимує розвиток інновацій нестача фінансових ресурсів у агровиробників, дорогі чи обмежені кредитні ресурси для впровадження інноваційних технологій, нових машин, сортів і гібридів сільськогосподарських культур, порід тварин. Фінансову та консультативну підтримку проєктів ДПП в АПК доцільно реалізувати шляхом залучення венчурних та лізингових компаній, інноваційних фондів, агенцій регіонального розвитку, банків.

Інвестиційна складова передбачає як бюджетну підтримку малого підприємництва в агросекторі, так і безпосереднє поєднання державних фінансових ресурсів та приватних інвестицій. Наприклад, для більшості об'єктів інженерної, транспортно-логістичної,

ГАЛУЗЕВИЙ АСПЕКТ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА

інформаційної та соціальної інфраструктури доцільно застосування концесії.. Для цього вже сформовано необхідну нормативно-правову базу. Так, Закон України «Про концесії» (від 16.07.1999 № 997-XIV; стаття 3) до об'єктів, які можуть надаватися у концесію, зокрема, відносить об'єкти права державної чи комунальної власності, які використовуються для здійснення діяльності в таких сферах господарської діяльності:

- водопостачання, відведення та очищення стічних вод, забезпечення функціонування зрошувальних і осушувальних систем;
- будівництво та/або експлуатація автомобільних доріг, об'єктів дорожнього господарства, інших дорожніх споруд;
- будівництво та/або експлуатація залізниць, мостів, шляхових естакад, тунелів, інших шляхів сполучення;
- будівництво, реконструкція та експлуатація внутрішньогосподарських меліоративних систем та окремих об'єктів їх інженерної інфраструктури [9].

Усі ці сфери господарської діяльності включають об'єкти, які належать до інфраструктури аграрного ринку регіону, а отже, можуть успішно модернізуватися за допомогою залучення коштів концесіонерів на власний інноваційний розвиток. Водночас концесійний механізм є доволі складним і передбачає розробку цілісної системи управління, включаючи відбір необхідних інструментів економічного стимулювання, координації та мотивації.

Бюджетне фінансування проєктів ДПП і державна участь у проєктах ДПП повинна будуватися на принципах середньо- та довгострокового програмно-цільового планування і програмно-проєктного фінансування.

Державна фінансова підтримка ДПП повинна передбачати:

- механізм субсидування та відшкодування витрат на будівництво, можливість брати участь у тендері, інвестиції у статутний капітал;
- розробку та застосування податкових важелів з метою активізації інвестиційного процесу;
- розробку та реалізація конкретних механізмів державного кредитування та агрострахування;
- надання державних гарантій по кредитах.

Наступна складова передбачає формування інституційного забезпечення створення нових форм підприємств як у контексті удосконалення нормативно-правового регулювання, так і створення кредитних та страхових установ, венчурних фондів, кластерів тощо. Інтеграція відносин ДПП до національної політики розвитку АПК, яку реалізують відповідні міністерства й відомства, є можливою в межах програм розвитку та конкретних проєктів ДПП. Державні програми виступають основним інструментом комплексного розвитку ДПП у конкретних областях.

Інфраструктура як п'ята складова сприяє формуванню логістичної і транспортної інфраструктури, що виступають впливовими важелями ефективного функціонування АПК. При цьому інфраструктурні проєкти можуть виступати як базові при об'єднанні суб'єктів господарювання на засадах партнерської взаємодії. Розвиток цієї складової тісно пов'язаний із інвестиційною складовою, оскільки, як вже було зазначено, реалізація інфраструктурних проєктів є доцільною за рахунок механізму концесії.

Проводячи політику досягнення партнерської взаємодії, органами державної влади може бути створена платформа для діалогу всіх суб'єктів господарювання.

Висновки і пропозиції. Отже, імплементація відносин ДПП у сферу агропромислового виробництва дає змогу досягти таких цілей:

- економічної – забезпечення збільшення виробництва продукції підприємств малого бізнесу АПК;

ГАЛУЗЕВИЙ АСПЕКТ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА

- соціальної – підвищення рівня зайнятості та якості життя населення сільських територій;

- інноваційно-інвестиційної – отримання доступу до впровадження інноваційних проєктів, оновлення матеріально-технічної бази;

- екологічної – відновлення стану навколишнього природного середовища.

Впровадження механізму ДПП в АПК орієнтоване на забезпечення балансу інтересів усіх задіяних сторін, на ефективне досягнення соціально-економічних цілей діяльності й необхідний рівень інноваційної активності суб'єктів партнерської взаємодії, на підвищення ефективності державного управління та зростання добробуту суспільства. При цьому роль державно-приватного партнерства полягає в забезпеченні проведення ефективної аграрної політики, спрямованої на поліпшення соціально-економічного рівня, що стимулює агробізнес брати участь у реалізації цільових програм.

Список використаних джерел

1. Браїловський І. А. Державно-приватне партнерство: методологія, теорія, механізми розвитку: дис. д-ра екон. наук: спец. 08.00.01 / Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна. Харків, 2015. 461 с.

2. Бьюкенен Дж. Конституція економічної політики. *Вопросы экономики*. 1994. № 6. С. 104–113.

3. Запатріна І. В., Лебеда Т. Б. Державно-приватне партнерство як фактор економічного зростання та проблеми його розвитку в Україні. *Економіст*. 2011. № 3. С. 52–58.

4. Kosach I. A., Kholiyavko N. I. The strategy for the development of public-private partnerships in agriculture in the context of food security. *Innovative solutions in modern science*. Dubai, UAE, 2016. № 1 (1). С. 12–17.

5. Крисальний О. В. Формування системи державної підтримки розвитку агропромислового виробництва в Україні. *Економіка АПК*. 1998. № 7. С. 8–14.

6. Лебедева В. В. Диверсифікація та спеціалізація в процесах агропромислової інтеграції: теорія та практика: монографія. Херсон: Айлант, 2016. 376 с.

7. Маргасова В., Акименко О. Вихід вітчизняних підприємств на європейський ринок в умовах посилення інтеграційних процесів. *Проблеми та перспективи економіки та управління*. 2018. № 3 (15). С. 7–14.

8. Нехай В. Фінансово-економічна безпека сільськогосподарських підприємств – основа економічної безпеки держави. *Проблеми та перспективи економіки та управління*. 2019. № 3 (19). С. 330–338.

9. Про концесії: Закон України від 16.07.1999 р. № 997-XIV. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 41. Ст. 372.

10. Санду І. С., Рыженкова Н. Е. Проблемы формирования инновационной стратегии развития АПК. *Научно-инновационная деятельность и предпринимательство в АПК: проблемы эффективности и управления: сборник статей Международной научно-практической конференции*. Минск, Белорусский республиканский фонд фундаментальных исследований, Белорусский государственный аграрный технический университет 2005. Ч. 1. С. 182–185.

11. Шилепницький П. І. Державно-приватне партнерство: теорія і практика: монографія. Чернівці, 2011. 455 с.

References

1. Brailovskii, I. A. (2015). *Derzhavno-privatne partnerstvo: metodolohiia, teoriia, mekhanizmy rozvytku [The Public-Private Partnership: methodology, theory, mechanisms of development]*. (Doctor's thesis). Donetsk National University, Donetsk [in Ukrainian].

2. Biukenen, Dzh. (1994). *Konstytutsiia ekonomichnoi polityky [Economic policy constitution]*. *Voprosy ekonomiki – Economics issues*, 6, 104–113 [in Russian].

3. Zapatrina, I. V., Lebeda, T. B. (2011). *Derzhavno-privatne partnerstvo yak faktor ekonomichnoho zrostannia ta problemy ioho rozvytku v Ukraini [Public-private partnership as a factor of economic growth and problems of its development in Ukraine]*. *Ekonomist – Economist*, 3, 52–58 [in Ukrainian].

ГАЛУЗЕВИЙ АСПЕКТ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА

4. Kosach, I. A., Kholiavko, N. I. (2016). The strategy for the development of public-private partnerships in agriculture in the context of food security. *Innovative solutions in modern science*. Dubai, UAE. № 1 (1), 12-17.
5. Krysalnyi, O. V. (1998). Formuvannya systemy derzhavnoi pidtrymky rozvytku ahropromyslovoho vyrobnytstva v Ukraini [Formation of a system of state support for the development of agricultural production in Ukraine]. *Ekonomika APK – Economy of AIC*, 7, 8–14 [in Ukrainian].
6. Lebedieva, V. V. (2016). *Dyversyfikatsiia ta spetsializatsiia v protsesakh ahropromyslovoi intehratsii: teoriia ta praktyka [Diversification and specialization in the processes of agro-industrial integration: theory and practice]*. Kherson: Ailant [in Ukrainian].
7. Marhasova, V., Akymenko, O. (2018). Vykhid vitchyznianskykh pidpriemstv na yevropeiskyi rynek v umovakh posylennia intehratsiynnykh protsesiv [Entry of domestic enterprises into the European market in the conditions of strengthening of integration processes]. *Problemy ta perspektyvy ekonomiky ta upravlinnia – Problems and prospects of economics and management*, 3 (15), 7–14 [in Ukrainian].
8. Nekhai, V. (2019). Finansovo-ekonomichna bezpeka silskohospodarskykh pidpriemstv – osnova ekonomichnoi bezpeky derzhavy [Financial and economic security of agricultural enterprises basis of economic security of the state]. *Problemy ta perspektyvy ekonomiky ta upravlinnia – Problems and prospects of economics and management*, 3 (19), 330–338 [in Ukrainian].
9. Pro kontsessyy [On Concession] (16.07.1999, № 997-XIV). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy – Information of the Verkhovna Rada of Ukraine*, 41, 372 [in Ukrainian].
10. Sandu, I. S., Rizhenkova, N. E. (2005). Problemy formirovaniia innovatsionnoi strategii rozvitiia APK [Problems of the formation of an innovative development strategy for the agro-industrial complex]. Proceeding from *Nauchno-innovatsionnaia deiatelnost i predprinimatelstvo v APK: problemy effektivnosti i upravlinnia – Problems of the formation of an innovative development strategy for the agro-industrial complex: Scientific and innovative activity and entrepreneurship in the agricultural sector: problems of efficiency and management* (Vol. 1, pp. 182–185). Minsk [in Russian].
11. Shylepnytskyi, P. I. (2011). *Derzhavno-pryvatne partnerstvo: teoriia i praktyka [Public-private partnership: theory and practice]*. Chernivtsi [in Ukrainian].

Косач Ирина Анатоліївна – доктор економічних наук, доцент, професор кафедри публічного управління та менеджменту організацій, Чернігівський національний технологічний університет (вул. Шевченка, 95, м. Чернігів, 14035, Україна).

Косач Ирина Анатольевна – доктор економічних наук, доцент, професор кафедри публічного управління та менеджменту організацій, Чернігівський національний технологічний університет (вул. Шевченка, 95, г. Чернігов, 14035, Україна).

Kosach Iryna – Doctor of Economics, Associate Professor, Professor of Public Administration and Organization's Management Department, Chernihiv National University of Technology (95 Shevchenka Str., 14035 Chernihiv, Ukraine).

E-mail: irish_kos@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1730-7140>

ResearcherID: H-3933-2014

Журман Сергій Миколайович – кандидат економічних наук, доцент, Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка (вул. Гетьмана Полуботка, 53, м. Чернігів, 14013, Україна), депутат Чернігівської обласної ради.

Журман Сергей Николаевич – кандидат економічних наук, доцент, Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка (вул. Гетьмана Полуботка, 53, г. Чернігов, 14013, Україна), депутат Чернігівського обласного совета.

Zhurman Serhii – PhD in Economics, Associate Professor, National University of «Chernihiv Collegium» Taras Shevchenko (53 Hetmana Polubotka Str., 14013 Chernihiv, Ukraine), Deputy of the Chernihiv Regional Council.